

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТАТЕВІ ЗНОСИНИ З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА СТАТЕВОЇ ЗРІЛОСТІ

студент 3-го курсу юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НА ВС

Гришина Ірина Олегівна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НА ВС **Жук І.В.**

Сучасний стан українського суспільства характеризується загостренням соціально-економічних процесів, зневагою до моральних принципів. Не минули негативні процеси і суспільну мораль у сфері статевих відносин. Зниження вікової межі вступу до дорослого життя негативно впливає на неповнолітніх, провокує їх до ранніх статевих зносин між однолітками або навіть з дорослими людьми. За даними Міністерства охорони здоров'я України, щорічно близько 100 дівчат віком до 14 років стають матерями, а вдвічі більша кількість штучно перериває вагітність. А особливо нетерпимими є злочинні посягання на статево недоторканість дітей, у тому числі, статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості. Хоча в загальній кількості статевих злочинів такі діяння становлять приблизно від 3 % до 6%, – кожний випадок оприлюднення фактів статевих зносин з дитиною привертає увагу суспільства, висвітлюється в засобах масової інформації, викликає широке обурення та осуд. Відтак питання щодо кримінальної відповідальності за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, в умовах сьогодення залишаються надзвичайно актуальними.

Науково-теоретичні дослідження зазначених питань здійснювали: М.І. Авдєєв, Ю.М. Антонян, Б.А. Бліндер, Б.Л. Гульман, А.П. Дьяченко, А.М. Ігнатов, С.В. Чмут, С.С. Косенко, В.Т. Маляренко, П.В. Мельник, П.П. Осипов, А.А. Ткаченко та ін. Та не дивлячись на вагомі доктринальні розробки цієї проблеми, а також законодавче закріплення положень щодо кримінальної відповідальності за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості (а саме ст. 155 Кримінального кодексу України), все одно вони й дотепер не набули свого остаточного вирішення, що підтверджується низкою спірних та неузгоджених моментів у кримінально-правовій доктрині та недоліками правозастосовної практики.

По-перше, потребує подальшого дослідження питання щодо додаткового об'єкта злочину. Так, пропонується у якості

додаatkового безпосереднього об'єкта розглядати суспільні відносини фізичної статевої недоторканості, які визначають основну соціальну спрямованість кримінально-правової охорони.

По-друге, видається доцільним розширення кола суб'єктів злочину. У цьому питанні погоджуємося з позицією С.Г. Киренка щодо необхідності у якості суб'єкта злочину окремо визнати “педагога або іншу особу, яка повинна піклуватися про потерпілу чи потерпілого”. При цьому слухним також видається суб'єктом злочину, нарівні з педагогом, визнавати “лікаря літнього табору, школи чи медичної частини навчального чи дошкільного закладу”.

По-третє, вважаємо за необхідне розширити перелік кваліфікуючих ознак злочину. Зокрема, у якості обставин, що обтяжують відповідальність, пропонується законодавчо закріпити: 1) зносини з малолітньою особою (тобто, яка не досягла 14 років); 2) статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, вчинені особами, що повинні піклуватися про неї і в силу цього використали залежний стан потерпілих.

По-четверте, незакріплення вікового критерію досягнення особою статевої зрілості значно ускладнює визначення статево незрілої особи, а тим самим, процес правозастосування в цілому. При цьому під статевою зрілістю пропонується розуміти закінчення формування жіночого організму, коли статеве життя, запліднення, вагітність, пологи та годування дитини є нормальним для організму і не призводить до розладу здоров'я.

Як свідчить практика, у непоодиноких випадках факт наявності чи відсутності статевої зрілості фахівцями вдається встановити лише з третього чи четвертого разу проведення судово-медичної експертизи з приводу статевих станів. Адже статева зрілість являє собою завершення процесу статевого дозрівання, яке продовжується декілька років, а тому точно встановити момент її настання важко. Статеве дозрівання залежить від ряду факторів – соціальних, психологічних, біологічних, зокрема, таких, що успадковуються, наявності чи відсутності статевого життя тощо.

У зв'язку з цим ми прийшли до висновку про необхідність відмови від законодавчого встановлення поняття “статева зрілість” як ознаки потерпілої особи аналізованого складу злочину та його заміни віковою ознакою, а саме, віком 16 років, оскільки медичними дослідженнями було встановлено, що більшість підлітків до 16 років досягають статевої зрілості, і статеві зносини не можуть становити небезпеки для них.

При цьому, як уже зазначалося вище, вважаємо обґрунтованою позицію щодо диференціації складу злочину залежно від вікової ознаки на основний та кваліфікований, що передбачали б

відповідальність за вчинення статевих зносин з особою, яка не досягла шістнадцяти і чотирнадцяти років відповідно, встановивши при цьому також відповідні санкції.

Підсумовуючи все вище викладене, пропонуємо внести зміни до ст. 155 Кримінального кодексу України, виклавши її наступним чином:

«Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

1. Статеві зносини з особою, яка не досягла 16 років – караються обмеженням волі на строк до 5 років або позбавлення волі на той самий строк

2. Ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи, або батьком, матір'ю чи особою, яка їх замінює, а так само педагогом, лікарем, вихователем або іншою особою, яка повинна піклуватися про неї, або якщо вони спричинили безплідність чи інші тяжкі наслідки – караються позбавленням волі на строк від 5 років до 8 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого».

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 149 КК УКРАЇНИ

рядовий міліції, курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції НАВС

Волковська Анна Сергіївна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінального права НАВС **Бабаніна В.В.**

Проголосивши, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, держава зобов'язалась всіма доступними засобами та можливостями захищати особу. Одним із злочинних діянь, які посягають на зазначенні охоронювані цінності є торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини.

Однак, проведене комплексне дослідження ознак складу торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини дозволяє стверджувати, що зазначена норма містить низку недоліків, які суттєво можуть вплинути на кваліфікацію та відповідно мати негативні наслідки для слідчої та судової практики. Тому, на нашу думку, необхідно внести суттєві корективи до розуміння об'єктивних та суб'єктивних ознак злочину, передбаченого ст. 149 КК України.